

Co najdete v tomto čísle?

- **Co je u nás nového:** Zpráva o letní škole RWCT
- **Inspirace do výuky:** Seznámení s knihovnou a lekce Barvy
- **Zajímavosti:** Dejme život knihám
- **Do knihovny:** *Eliáš a babička z vajíčka*

Milí čtenáři,

zdravíme vás v povánočním čase a přinášíme další číslo Kritických lístků. Máme za sebou náročný čas – v létě jsme realizovali dvě letní školy a na podzim proběhlo velké množství seminářů k dílnám čtení a rozvoji čtenářské gramotnosti. Setkali jsme se s mnoha učiteli, kteří využili Výzvy 56 k nákupu skvělých a rozmanitých knih do školních, ale i třídních knihoven. Seznámili jsme se s kolegy, kteří už dílny čtení dělají delší dobu, ale i s těmi, kteří se pro tento způsob podpory čtenářství ve škole rozhodli až nyní. Většina z nich byla nadšená novými možnostmi, jak si přestat hrát na školu, jak čtení „odškolnit“ a vytvořit žákům prostor pro zážitkové čtení a vzájemné sdílení. Rádi bychom myšlenku dílen čtení propagovali i nadále a udržovali kontakt s učiteli, kteří

by chtěli sdílet své zkušenosti s kolegy z jiných škol.

Chystáme se promyslet a realizovat užší spolupráci s projektem *Pomáháme školám k úspěchu*, který je s KM propojen na mnoha úrovních. V následujících měsících budeme pokročilým učitelům a lektorům RWCT nabízet možnost dalšího vzdělávání v oblasti rozvoje čtenářství, zejména v tzv. čtenářském kontinuu a formativním hodnocení.

V tomto čísle KL si můžete přečíst několik pozitivních zpráv ze školních chodeb, tříd i školních knihoven. Snad z nich budete mít stejnou radost jako my.

Přejeme vám mnoho zdraví a štěstí v novém roce. Ať se vám práce i vše ostatní daří!

Kateřina Šafránková

Co je u nás nového

Informujeme vás, co se děje ve sdružení Kritické myšlení a co vám nabízíme.

Letní škola v Liškově mlýně

Hana Antonínová Hegerová

Ještě si vzpomenete, jak jste vyřešili hádanku „Kolik od každého druhu zvířete vzal Mojžíš na svou archu?“ Možná se usmíváte a říkáte si, jak jste se mohli nechat tak napálit! Inu, tzv. Mojžíšův paradox je tou jednodušší zkouškou našeho kritického myšlení. Mnohem víc jsme se museli namáhat na tradiční letní škole Čtením a psaním ke kritickému myšlení.

Letní škola RWCT proběhla v Liškově mlýně v Milešově od 16. srpna do 21. srpna. Místo pobytu bylo ukryté mezi lesy a lukami, nám ovšem jako obvykle moc

času na rekreaci nezbyvalo. Někteří z nás nedbali meteorologických předpovědí a sbalili si velmi lehký kufr v duchu letošního tropického léta. Pokud byste v myslí pátrali, zda během prázdnin vůbec někdy přšelo a ochladilo se, mohu vás ujistit, že v našem „kritickém“ týdnu ano! Tělo sice chřadlo, ale mysl byla důkladně zahřívána vydatnou duševní stravou.

Nedělní večer jsme věnovali nejen vítání s otrlými bardy, ale především propojování a poznávání se s různě novými účastníky. Brzy se totiž ukázalo, že téměř každý se s někým odněkud zná! Není to ale pouze tím, že všichni mají za sebou kurzy RWCT. Myslím, že se nám na letní školu podařilo přilákat učitele velmi angažované, aktivní a učící se.

O pondělní program se postaraly Petra a Naďa. „*Jó Malý Pán ten se má, ten se má...*“ Vyjasňovali jsme si kritické myšlení z pojmové stránky, zkoumali jsme, podle jakých kritérií na něj můžeme nahlížet a snažili jsme se porozumět jednotlivým prvkům (záměr, otázka, informace, interpretace, pojmy, předpoklady, důsledky, úhel pohledu). Úterní dopolední blok

měly na starosti dvojice lektorek, Katka s Květou a Hana s Kamilou. Katka a Květa nás provedly ukázkovou čtenářskou lekcí zaměřenou na aplikaci prvků kritického myšlení u mladších žáků. Kladli jsme si nečekaně provokativní otázku *Kdo je a kdo není hrdina? Jak ho poznáme?* Vzrušenou debatu vyvolala postava Horymírova. Vzpomínáte ještě, do jakého tábora jste se zařadili? Byl pro vás kníže Horymír hrdinou nebo záporákem? Z jakého úhlu pohledu jste se na něj dívali? Pravda, někteří zaujali specifický postoj a za hrdinu zvolili Šemíka! Paralelně s touto dílnou běžela dílna Hanky a Kamily. I zde jsme se snažili zkoumat osm prvků kritického myšlení, tentokrát ve vztahu k sobě samým a k naší učitelské profesi. Uvědomovali jsme si stavy plynutí i vážnutí u sebe sama, ale i u našich žáků. Kladli jsme si otázku, zda nám odhalení našich předpokladů či změna úhlu pohledu může pomoci si tyto stavy uvědomit a pracovat s nimi. V odpoledním bloku nás Naďa a Petra přiměly promýšlet, do jaké míry jednotlivé metody RWCT obsahují prvky kritického myšlení a čím

metoda daný prvek rozvíjí. Zjistili jsme, že některé metody nemíří na rozvoj kritického myšlení, příp. na něj nemíří přímo. Uvědomili jsme si také potřebnost takovéto analýzy a nutnost metody buď dále propracovat, příp. pro některé prvky hledat metody nové. Velkou výzvou pro nás zůstávají např. předpoklady. Středeční dopoledne patřilo lekcím spřízněných organizací či jednotlivců. V nabídce byla dílna Petry Skalické a Káči Sobotkové z Variant (ČvT) věnovaná Velkým otázkám o světě (koncept Filosofie pro děti), dílna Jany Zajícové nazvaná V každém z nás se skrývá hrdina a workshop „Babička cvrček“ Kristýny Hrubanové a Martiny Pavlíčkové z NaZemi. O středeční odpoledne se podělily lektorky Katka s Květou a Naďa s Petrou. Kdo již zaujal stanovisko k Horymírovým činům, zvolil si dílnu věnovanou tvorbě a třídění otázek v podání Nadi a Petry. Ve čtvrtek jsme měli možnost pracovat s videem z hodiny paní učitelky Zdenky z Kunratic, rozbor a cíl sledování videohodiny řídila Květa. O zbytek dne se postarala Petra s dílnou Made to stick a Hana s Kamilou a Naďa s Petrou. Tři základní dílny tak měli možnost projít všichni účastníci. V pátek nás čekala závěrečná reflexe, zhodnocení a zpětná vazba.

Na co jsme se myslím ale těšili všichni (a letní školu si už bez toho nedokážeme představit), bylo ranní čtení. Tradiční půlhodinkou četby beletristických textů nás provázela Katka, jedno ranní čtení jsme věnovali práci s naučnými texty. Na závěr nemohu nezmínit rozlučkový večírek ve znamení regionálních produktů. Moravská sekce díky znamenitým nápojům významně přispěla k uvolněné, přátelské atmosféře! Česká sekce zaujala ústec-

kým výrobkem (hádejte jakým?), otázka je, kdepak je mu konec? K večírku patří nejen víno, ale i zpěv. Naší „hymnou“ se stala píseň „*Jó Malý Pán ten se má, ten se má...*“ Umíte ji ještě? A co vlastnoručně vyrobenou loutku Malého Pána, máte?

„*Cesta byla dlouhá, zábavná i strašidelná...*“, znělo nám v uších. Naše společná cesta byla také náročná, ale podpůrná a inspirativní. Jaká je ta vaše?

Inspirace do výuky

Přinášíme vyzkoušené hodiny od učitelů, kteří rozvíjejí kritické myšlení u svých žáků.

Seznámení s knihovnou pomocí příběhu z knihy *Kamil neumí lítat*

Lucie Samlerová, ZŠ Kunratice

Tak jako dítě nezačne jen tak samo psát a číst, tak většinou ani nezačne chodit do knihovny...

K pravidelnému navštěvování knihovny ho

musí někdo přivést, ukázat mu, jak to v knihovně funguje a jaké jsou výhody toho půjčovat si knihy v knihovně.

V ZŠ Kunratice vedu školní knihovnu už čtyři roky. S kolegyní Terezou Hruškovou jsme si uvědomily, že první setkání žáků se školní knihovnou je pro příští návštěvu knihovny určitě to nejdůležitější. Klady jsme si tedy otázku, jak to udělat, aby první dojem z knihovny byl ten nejlepší.

Přichystaly jsme pro žáky prvních a druhých tříd program, který děti se-

znamoval s chodem knihovny a pomocí příběhu dětem ukázal, jak je důležité číst, jak se to, co se čtením naučí, může v životě hodit.

S touto lekcí bych se s vámi ráda podělila. Na lekci jsme první rok pozvaly první a druhé třídy, druhý rok jsme ji opět ověřovaly na nových prvňáčcích. Po absolvování lekce knihovnu opravdu navštěvovalo značné množství těch nejmladších čtenářů i předčtenářů a fond knih pro nejmenší byl v podstatě po celý rok rozpůjčován.

V lekci jsme využily příběh z knihy *Kamil neumí lítat* od Jennifer Berneové. Možná tento příběh znáte z jiné lekce, kterou vedla Katka Šafránková na kurzu Kritického myšlení. Katka využila z knihy nosnou myšlenku přátelství, my jsme z příběhu vytěžily vlastnosti hlavní postavy špačka Kamila, který je velkým knihomolem a díky tomu, že má hodně načteno, zachrání celou svoji špaččí rodinu před orkámem.

Popis lekce

V knihovně jsme děti přivítaly, představily jsme se a zeptaly jsme se jich,

jestlipak vědí, proč tu dnes jsou a co tu budeme dělat. Děti většinou říkaly, že si tu budeme číst nebo že vlastně nevědí. Vysvětlily jsme jim, že kromě nás bychom jim chtěly představit Kamila. Budeme jim o něm vyprávět příběh.

Během příběhu jsme střídaly čtení z knihy s vyprávěním (abychom zkrátily příběh a nečetly celou knihu) a souběžně jsme vylepovaly obrázkovou linii příběhu na okno knihovny. Obrázky jsou samozřejmě okopírované z knihy, ilustrátor Keith Bendis jimi poutavý příběh knihy úžasně doprovodil.

První jsme vylepily obrázek Kamila a zeptaly jsme se, zda ho děti znají.

Kdo to je? Jaký je? Děti říkaly, že je to pták, kos, vrabčák, někdy se i trefily a řekly správně, že se jedná o špačka. Dále děti **popisovaly**, jak Kamil vypadá, a **předvíдалy**, jaký asi může být.

Pak jsme přečetly část knihy o tom, jak se Kamil narodil. Kniha je opravdu čtivá a pěkně si hraje s jazykem. Určitě stojí za přečtení! K této části jsme vylepily další obrázek.

Následovala otázka na děti: „Taky máte velkou rodinu?“ Děti se většinou rozpořádají o tom, koho všeho mají v rodině a začnou počítat jejich členy, **porovnávají** svojí rodinu a špaččí rodinu.

„Hned, jak špačci vypadnou z hnízda, začnou objevovat svět,“ čteme dál. Děti podle obrázků **pojmenovávají**, jakým způsobem jednotliví špačci objevují svět. „Kája si oblíbil žízaly, Adélka trávu, Pepíka bavilo bláto a Franta našel vodu.“ A co Kamil, jak ten objevuje svět? Kamil si čte knihy.

Čteme dále o tom, jak zatímco všichni Kamilovi bratříčci, sestřičky, bratrance a sestřenice se učí chytat brouky, mravence a mouchy, Kamil si čte.

Ptáme se na **zkušenosti** dětí se čtením: „Kdopak už umí číst písmena? Kdopak umí přečíst celá slova? Kdo celé věty? A kdo už přečetl celou knihu?“ Protože lekci většinou pořádáme v říjnu nebo listopadu, většina dětí už opravdu nějaká písmena zná, někteří žáčci četli už ve školce a někteří přečetli s pomocí rodičů i několik knih. Děti se rády pochlubí se svými čtenářskými zážitky.

Pak postavíme před děti důležité **rozhodnutí**. „Co si myslíte, je lepší, aby se Kamil naučil číst, nebo aby uměl chytat brouky, mravence a mouchy?“ Jedna skupina si stoupne na jednu stranu, druhá na druhou. Vytvoříme tak názorovou škálu. Vždycky se objevilo dítě, které řeklo, že si myslí, že je důležité obojí. Proto jsme vyhlásily, že tuto možnost také připouštíme a doprostřed si mohli stoupnout ti, co si myslí, že je důležité obojí. Jednotlivci pak **argumentovali**,

proč se postavili zrovna na tu a tu stranu. Žádnou správnou odpověď v tuto chvíli neuvádíme, třeba se to dočteme v příběhu o Kamilovi.

„Kde asi Kamil bere knihy, které čte?“ Samozřejmě, že v knihovně. Následuje **porovnávání** špaččí knihovny podle obrázku s tou naší knihovnou. „Je naše knihovna podobná téhle? Co je stejné? Kdy je otevřeno, dokáže to někdo přečíst?“ Sem vždycky vpravíme věcné informace o tom, jak funguje naše knihovna, kdy ji mohou žáci navštívit, co vše tu mají k dispozici, na jak dlouho si mohou půjčit knihy domů, jakým způsobem se knihy vrací apod. Protože lekci vedeme dvě, tuto část pojmáme jako takový rozhovor mezi námi dvěma. Jedna se třeba zeptá: „A co když knihu nestihnu za ten měsíc dočíst? A chtěla bych si jí dočíst. Protože se mi líbí?“ Druhá jí na to odpovídá.

Příběh pokračuje tím, o čem Kamil rád čte. Opět mluví děti, poznají Kamilovu oblíbenou četbu podle obrázků. Následuje část, která, dle mého názoru, děti baví nejvíce. Prozatím děti seděly v knihovně na židličkách, poslouchaly a sledovaly příběh. Jen jednou se přemístily, když tvořily názorovou škálu. Teď se konečně můžou projít po knihovně a „osahat si“ knihy.

Rozdělíme žáky do šesti skupinek (pomůže nám jejich třídní učitel/ka, aby vše proběhlo rychle a bez problémů) a každá skupina zkusí najít jednu knihu, která by mohla Kamila bavit – jednu knihu z Kamilova zájmového okruhu podle obrázků (tedy kniha o pirátech, o pravěku, o sopkách, o velrybách nebo oceánech, o dinosaurech a vesmíru). Vysvětlíme dětem, jak knihy na konkrétní téma v knihovně najít – ukážeme jim, kde najdou pohádkové knihy, dobrodružné, encyklopedie apod. Jednotlivé skupinky se rozprostřou po knihovně, a i když neumí číst, podle obrázku většinou najdou tu správnou knihu. My jako knihovnice jim musíme samozřejmě hodně pomáhat, směřovat je, kam se mají podívat, přečíst nadpis knihy nebo je na nějakou knihu přímo upozornit. Důležité je, že děti mají prostor k tomu se knihami prohrabovat a zjišťují, jak různorodé knihy tu v knihovně máme. Pokud budete naši lekci zkoušet ve své knihovně, určitě se obrňte trpělivostí, protože při této aktivitě možná budete trochu úpět, až vám děti budou knihy vracet do regálů na jiné místo, hřbetem vzhůru, nebo dokonce hřbetem dovnitř regálu!

Následuje velké **sdílení** výsledků hledání vhodné knihy pro Kamila. Jednotlivé skupinky si zvolí mluvčího a ten řekne, jakou knihu vybrali a proč. Většinou děti

ukáží jeden obrázek, díky kterému se rozhodly, že právě tato kniha je ta pravá. Vratme se ale zpátky k příběhu. „Konec legrace, léto zabouchlo dveře a přišel sychravý podzim... Co dělají špačci na podzim? Ano, odlétají do teplých krajů.“

Čteme dál knihu, zde se moc pěkně popisuje, jak se špačci ten den, kdy přišel podzim, seřadili a chystali se odlétat. Kamil však zůstal sám. „Proč tam Kamil zůstal sám? Proč plakal?“ Vždycky děti přijdou na to, že Kamil vlastně neumí létat. „Co s ním? Ty bys ho tam nechal? Co bys udělal ty?“ ptáme se jednotlivých žáků.

Stejně jako děti, ani špačci ho tam nenechali.

„A tak letěli mnoho a mnoho dní,“ čteme dále v knize. Až přijde den, kdy se nebe setmělo a zahřmělo. Tady kolegyně dusnou atmosféru umocní zvukem, zakmitá plechovou fólií, opravdu to zní jako hrom. A zařve jako špaček Kamil: „Blíží se hurikán! Slyšíte, hurikán!“ Čteme: „Bratři a sestřenice se ptali: „Co je to hurikán?“ V knize je moc pěkný odborný popis, co je hurikán. Kamilovy znalosti jsou opravdu encyklopedické, však si také celé jaro a léto četl.

Už jistě i vy **předvídáte**, stejně jako děti, že Kamil díky svým znalostem o hurikánu přesně věděl, jak se zachovat. Celou svou špaččí rodinu zavedl do jeskyně, kde hurikán společně přečkali a až když vysvitlo slunce, pokračovali v cestě.

Teď je na čase znovu se rozmístit do názorové škály: „Co si myslíte, je lepší, aby se Kamil naučil číst nebo aby uměl létat? Nebo oboje?“ Tady už děti neváhají a většinou se všechny postaví do středu škály, jsou názoru, že je důležité obojí.

My s kolegyní přitakáváme, myslíme si to samé. Proto máme otevřenou knihovnu, kde si děti můžou číst, sami nebo s kamarádem, ale i dělat úkoly nebo si půjčit knihu domů. Zároveň víme, že je důležité, aby se děti učily spoustě jiných věcí, běhaly, skákaly, házely apod. Kamila jeho rodina později také naučila létat, aby uměl obojí a on je zase učil spoustě zajímavých věcí.

Jako památku na Kamilův příběh děti dostanou malou záložku do knihy s obrázkem Kamila a otevírací dobou naší školní knihovny. Když nám zbude chvilka času, dáme dětem ještě prostor k tomu, aby si vybraly knihu, kterou by si teď rády půjčily domů. Rovnou se z nich tedy stávají návštěvníci knihovny.

Zdroj:

J. Berneová: *Kamil neumí létat*. Albatros, Praha 2011.

Barvy

Vendula Noháčová, ZŠ Chotýšany a Barbora Charvátová, ZŠ Bez hranic Řevničov

Cíle:

- děti pojmenují barvy duhy, upevní si je vlastním prožitkem
- namalují si obrázek podle instrukcí z příběhu
- vyslechnou si příběh a budou reagovat na otázky týkající se textu

Průběh hodiny:

Evokace

Pomůcky:

Dvě krabice – jedna otevírací, ve které je červený a modrý plastový medvídek, druhá s dírkami (aby bylo trochu vidět), ve které je červená a modrá dřevěná kostička (vše přilepeno na dně krabiček)

Naladíme děti na tajemství, které se skrývá v krabičce.

Úkol:

Dojděte se po jednom v tichosti podívat do krabice, nahlédněte do ní a zjistěte, co se v ní skrývá. Dokážete jen pohledem zjistit vlastnosti předmětu (barva...)?

Těkej, štronzo, dvojice

- Co tě napadne, když se řekne červená?
 - Co tě napadne, když se řekne modrá?
 - Co tě napadne, když se řekne zelená?
 - Co tě napadne, když se řekne žlutá?
- (Reagujeme podle skupiny, můžeme projít všech sedm barev duhy.)
Vzájemné sdílení – *Řekl někdo něco, co tě překvapilo? Shodli jste se v nějaké představě? Při hře vždy ukážeme i barvu (barevný papír).*

UVědomění si významu informací

Pomůcky:

Knížka *Pohádka o barvách* od Radvana Bahbouha, naskenované obrázky z knížky

a upravený zkrácený text z knížky, pastelky (vodovky) a papíry s terčem pro každého

My vám přečteme o barvách jednu krátkou pohádku a můžete si při ní dokonce i malovat.

Četba s promítáním obrázků o barvách, malování podle instrukcí souvisejících s příběhem.

Vyzkoušejte si, jaké barvy vznikají smícháním základních barev, které máte ve vodovkách (temperách).

Vzájemné sdílení

Reflexe

Pomůcky:

Bílý velký papír do dvojic, vodovka, štětce, nádobka na vodu, namalovaná duha, barevné látky nebo papíry v barvách duhy

Namalujte si ve dvojicích obrázek podle těchto pravidel:

- Bude použito všech barev míchaných. Nepoužívejte základní barvy z vodovky – musíte míchat!
- Obrázek, který namalujete, bude vycházet z toho, o čem jsme si četli – bude vlastně ilustrací příběhu, kde se barvy míchaly.

Pocitová škála – položíme na zem po třídě všechny barvy duhy (stačí barevné látky nebo papíry). *Nyní si stoupněte k té barvě, kterou máte z nějakého důvodu nejraději. Zkuste si vybrat opravdu jen jednu barvu, třeba vám pomůže dnešní nálada.*

Sdílejte ve skupince, proč jste si tuto barvu vybrali. Máte podobné důvody, nebo úplně odlišné?

Společné sdílení.

Závěr: Děti si díky smyslovým a prožitkovým aktivitám prožijí míchání barev. UVědomí si důležitost světla a kontrast

světla a tmy. Získají větší jistotu v určování barev.

Tuto lekci jsme již vyzkoušeli nejen s dětmi v prvních třídách, ale s malými úpravami také s dětmi v mateřské školce.

Celou lekcí se jako „pojítka“ táhne důležitost světla při vzniku, míchání i vnímání barev. Vliv světlých odstínů na tmavší a naopak. Tmavá krabička, která evokuje „problém“ tmy, má pouze dva malé otvory a když ji správně nakloníme proti světlu, můžete uvnitř barevné kostičky zahlédnout. Komentáře typu „ale tam je tma“, „nevidíme nic, není tam světlo“, „já už něco uviděl, protože se tam dostalo světlo“ se objevily vždy.

Jako velmi cennou a zajímavou jsme vyhodnotily aktivitu „těkej, štronzo, dvojice“. Samotné nás překvapilo, kolik dětí dokázalo vymyslet možnosti. Osvědčilo se nám nepospíchat a této aktivitě věnovat dost času, vždy společně sdílet to, co nás překvapilo.

Při čtení samotného příběhu někteří potřebují podporu promítaných obrázků, ale některé děti se na obrázky nedívaly a byly zabráněny do svého tvoření.

V závěrečné fázi se krásně promítne při malování nejen celý příběh, který jsme společně četli, ale také evokační aktivita.

Do lekce se žáci vždy zabrali, i když s mícháním barev se setkávají při různých činnostech. Jistě vás samotné napadne mnoho dalších atraktivních způsobů, jak zajímavě míchat barvy: do sněhu, pomocí potravinových barev a kostek ledu, kapátkem, přes filtr. Lekce vyvolává chuť na další pokusy s barvami. Je dobré počítat s časovou dotací hodina a půl a věnovat čas závěrečnému zhodnocení – galerii obrázků a komentářům k nim.

Pohádka o barvách

Obr. 1

Žilo bylo jedno Světlo. To světlo bydlelo na Slunci. Bylo tak čisté a jasné, že nebylo radno se na ně dívat, protože by každého oslnilo. Nebylo ho ani možné vyobrazit. Bylo tak lehké a prázdné, jako kdyby vůbec neexistovalo. Zářilo jako třpytivé vločky sněhu skrývající nekonečné množství tvarů. Nikdo se Světla nemohl dotknout, nikdo na něj nedosáhl, nešlo vzít do ruky.

(Měli jste někdy pocit, že takové světlo vidíte? Kde?)

Přestože bylo Světlo velmi daleko, chtělo se k lidem přiblížit. A tak přímo od Slunce cestovalo k lidem. **(Víte jak? – sdílení ve dvojicích, děti vymyslí způsoby,**

jak by cestovalo světlo k lidem.)

Cestovalo prostřednictvím paprsků. Nikdo však žádný paprsek neviděl. Tedy kromě malých dětí. Malé děti paprsky viděly, a tak je kolem Slunce malovaly. **(Malujeme slunce a paprsky – každý tak, jak je vidí.)**

Pokud k lidem paprsky dorazily, byly už většinou unavené cestou a příliš nezářily.

Protože nebylo možné vidět Světlo samo o sobě, ale vždy jen jeho slabý odlesk, mysleli si někteří lidé, že Světlo snad ani neexistuje. A to i přesto, že ho měli každý den před očima. Jen někdy si uvědomovali, že Světlo přeci musí být a to tehdy, když jim velmi scházelo. **(Napadá vás, kdy by jim mohlo Světlo scházet? Následuje společné sdílení.)**

obr. 2. Tma byla tam, kde bylo velmi málo Světla.

Na rozdíl od Světla si Tma nechávala všechno pro sebe. Co do ní vstoupilo, už nevydala (ptáky, květiny, lidi), všechno mizelo ve tmě jako v bezedné díře. Světlo a tma spolu bojovaly a nebyl to zcela vyrovnaný boj. Tmy si každý povšiml a každý se jí bál. **(Bály jste se, děti, také někdy tmy, kdy?)**

Protože do sebe Tma vstřebávala další a další věci, byla větší a větší, Světlo se jednoho dne rozhodlo, že vše krásné, co Tma zajala, vysvobodí. Přemýšlelo, jak se stoupit nenápadně k lidem. Kdyby se zje-

vilo lidem ve své dokonalé kráse, mohlo by je oslepit. Nevědělo, jak to udělat.

Mezitím se Tma zmocňovala dalších věcí, které mizely, jako kdyby nikdy ani nebyly. Světlu bylo lidí líto. Začaly mu kanout slzy a ty dopadaly až na zem.

obr. 3. Lidé si mysleli, že prší. Když se obloha naplnila kapkami, pohlédlo Světlo dolů a náhle uvidělo své zářivé paprsky rozpletené do duhy. A tak vznikly barvy. Každá barva si ze Světla nechala jenom část a zbytek vyzářila dál. Každé barvě tedy něco chybělo k dokonalosti, a právě proto ji bylo vidět. Celý svět se naplnil barvami.

(Vzpomínám si, že jsem také několi-krát viděla duhu a bylo to zrovna ve chvíli, když svítilo sluníčko a přšelo ve stejnou chvíli.)

Každá barva byla v něčem výjimečná. **(Teď si vezměte vodovky a ty barvy si namalujte kolem rozžářeného slunce, můžete malovat kroužky, čárky, tečky, proměňte postupně všechny světelné paprsky v barvy.)**

obr. 4. Tak třeba radostná žlutá. Ta měla ráda Sluncem prozářený vzduch, ve kterém se toulala, aby všechno viděla a zažila. Luční kvítí, lány obilí, chvílku tam a chvílku tady.

obr. 5. Zcela jiná byla Modrá. To byla barva tichá, někdy dokonce až posmutnělá. Ráda sedávala u vody. Byla citlivá na dotek stejně jako vodní hladina a přitom

do sebe dokázala hodně vstřebat. Na lidi působila trochu chladně.

obr. 6. Nejvíce ze všech si každý musel všimnout Červené. Všude se hrnula dopředu, kde ji nešlo přehlédnout. Byla plná síly a energie. Pohotová, hlasitá, všechny ráda překřikovala a vůbec se ráda až do krve hádala. Měla ráda oheň, který uměla i sama rozdělat.

obr. 7. Zelená měla ráda zem a přírodu. Většinu času trávila v lesích a na pasekách. Často si lehala do trávy a pohrávala si s listy rostlin a stromů. Věcem dokázala dát pevné hranice. Starala se lidem o záhony a sady, protože uměla pěstovat nejružnější plody.

obr. 8. Barvy spolu rády dováděly a společným mícháním vytvářely barevnější svět.

(Zkuste si teď na okraj kruhu míchat barvy. Jaké vám vznikají smícháním. Co se stane, když smícháte všechny dohromady? – Ukažte si ve dvojicích své práce a sdílejte zážitky z toho, co vám vzniklo.)

Zdroj:

R. Bahbouh: *Pohádka o barvách*. Dar Ibn Rushd. Qed Group a.s., 2015, Brandýs nad Labem 2015.

Zajímavosti

Předkládáme vám inspirativní čtení o různých zajímavostech, které by neměly uniknout vaší pozornosti.

Dejme život knihám

Věra Tichá, ZŠ Záhoří

Víte co je knihobudka? Jedná se vlastně o veřejné bezplatné „miniknihovny“. Lidé si tu mohou knihu půjčit a vrátit nebo vyměnit za jinou. Nepotřebují k tomu ani peníze, ani žádnou evidenci. Vše je založeno na dobrovolnosti a slušném zacházení s knihami.

My jsme se také nechali inspirovat tímto projektem a v naší základní škole v Záhoří jsme zřídili krásnou oranžovou knihobudku. K půjčení jsou tu knihy pro děti a mládež, které jinde zdánlivě dosloužily.

Děti si je mohou zadarmo půjčit nebo vyměnit za jinou knížku. Neplatí se žádné poplatky ani nejsou potřeba žádné průkazy. Od projektu si slibujeme vzbuzení zájmu dětí o čtení a o knihy, rozvoj dětského čtenářství. Do budoucnosti bychom chtěli nabídku rozšířit o časopisy, pokud se nám podaří získat stojan.

Patronkou a logem naší knihobudky je „knihomolka“ žirafa, podle grafického návrhu naší žákyně Terezy Salfické. Na základě návrhů žáků a školního žákovského parlamentu dostala jméno Uršula.

A odkud se knihy berou? Jsou darem od lidí, kteří už pro ně nemají uplatnění a je jim líto knihy vyhazovat. Knihobudku nám vyrobil a daroval místní truhlář a byla otevřena při čtenářské akci Noc

s *Andersenem* v březnu 2015. Od dubna nám lidé stále nosí knížky a nyní je již knihovnička pěkně zaplněná.

Ale patronka Uršula nespí a knihobudka stále žije. V současné době probíhá akce s názvem *Sbírejte korálky pro Uršulu*. Naše Uršula je od pohledu parádnice a přála si od dětí, v den svého svátku 21. října, pěkné korálky na krk. Každý, kdo do začátku dubna přečte knihu z knihobudky, dostane dva korálky. Jeden dá na krk Uršule (na nástěnce) a jeden pro sebe na šňůrku jako náramek.

V listopadu jsme zcela netradičně oslavili svátek svatého Martina. Odpoledne 11. 11. přišly děti se svými rodiči nebo ka-

marády ke knihobudce. Společně jsme si vymýšleli příběhy na daná slova, skládali jsme příběh o svatém Martinovi podle obrázků z knihy A. Popprové *Čekání na Vánoce*. Na závěr první části jsme si přečetli legendu o svatém Martinovi, potom jsme ochutnali martinské rohlíčky s šálkem čaje nebo kávy. Po krátké přestávce si každá skupina dětí a rodičů vybrala knížku, která se jim z nabídky líbila. Po chvíli společného čtení ve skupině nám zástupce každé skupiny přečetl ukázkou z knihy. Děti se už nemohly dočkat, až si budou moci knížky, které je zaujaly, půjčit domů ke čtení. Martinské čtení se nám vydařilo, byl to příjemně strávený čas. Všichni zúčastnění se již těší na slíbenou oslavu narozenin patronky Uršuly, která je plánovaná na květen 2016.

Na závěr chci velmi poděkovat všem, kteří se na vybudování knihobudky podíleli, všem dárcům knih a vedení školy, že tento projekt zde může fungovat. Můj osobní dík patří mé bývalé kolegyni Věře, která se mi před časem svěřila, jak je to hrozné, že musí staré knihy vyhazovat,

protože se jí už nikam nevejdou a nikdo je nechce. Bylo mi těch „knížních stařečků“ líto a...další už víte.

Zdroje:

www.knihobudka.cz

<http://mini.knihovna.cz/projekt>

<http://wiki.knihovna.cz/index.php/knihobudky>

Literatura:

A. Popprová: *Čekání na Vánoce s Luckou, Jednou a Martínkem*. Mladá fronta, Praha 2008.

Do knihovny...

Přinášíme recenze nových knih, ať už pro dospělé nebo pro děti a mládež. Věříme, že tak najdete inspiraci pro zařazení knih do vaší třídní, školní nebo domácí knihovničky nebo pro práci s textem ve výuce.

Iva Procházková, Markéta Vydrová: *Eliáš a babička z vajíčka*.

Vydalo nakladatelství Mladá fronta, Praha 2013.

Když jsem vzala poprvé do ruky knihu s tímto názvem, okamžitě mi na tváři vyloudila milý úsměv a rozhodně mě

donutila listovat dál. Když jsem došla na poslední stránku, měla jsem úsměv od ucha k uchu. Slibuji, že na vás bude mít stejný účinek.

Knihy jsou pro děti i dospělé a nejlepší by bylo, kdyby ji četli dohromady, protože přinese poučení všem. Rodiče si rozpomenou na to, jak vzácné jsou chvíle, které tráví se svými dětmi, a děti si připomenou, jak úžasné je mít prarodiče.

Hlavním hrdinou příběhu je Eliáš, kterému je šest a zrovna začal chodit do první třídy. Eliáš má maminku, která vypadá jako princezna, a tatínka, který vymýšlí počítačové hry pro děti, ale ani jeden na něj ve svém upracovaném světě nemá čas. A tak se občas stane, že si na ně zanádá: „Konec-blbec-utopenec-stará popelnice-smradlavá noha-počurané strašidlo-už toho mám dost!“ A taky to znamená, že spoustu času tráví sám, protože sourozence, ani babičku s dědou nemá.

Během jednoho takového našťvaného odpoledne se Eliáš vydal na hřiště. Tatínek mu totiž řekl: „Běž na hřiště, až to dopíše,

přijdu za tebou a zakopeme si.“ Tatínek ale nepřišel. A tak Eliáš čekal a kopal si míčem proti zídce tak dlouho a tak sám, až míč přeletěl na druhou stranu a byl ztracený.

Eliáš se rozhodl jít ho druhý den hledat, ale místo míče našel vajíčko, které potajmu odnesl domů, a začal vše připravovat na vylíhnutí malého ptáčka. Dokonce kvůli tomu v noci ostříhal maminku, aby měl čím vystlat hnízdečko. O to víc byl překvapen, když se mu místo ptáčka vylíhla z vajíčka babička. A tady teprve začíná to pravé dobrodružství.

Jak je těžké naučit čerstvě vylíhlou babičku mluvit a jak je téměř nemožné v obchodech sehnat boty číslo dva a půl a jak dopadne závod s draky, si už budete muset přečíst sami, ale garantuji vám, že to stojí opravdu za to.

Připravila Markéta Nováková

